

Motion till riksdagen

1986/87:Jo176

Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp, vpk)

Reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.
(prop. 1986/87:146)

Det jordbrukspolitiska stödet till jordbruk i norra Sverige innefattar en målsättning att bibehålla produktionen inom stödområdet. För Värmlands del är detta en mycket viktig målsättning.

Det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige utgör i dagens ekonomiska situation ett livsvillkor för jordbruket inom stödområdet. Insatserna inom nuvarande stödområde 2 ger sådan lönsamhet inom animalieproduktionen att det medverkar till att bibehålla produktionen inom nedläggningshotade enheter som inte har eller har haft behov av större nyinvesteringar för fortsatt drift. Inom de delar av Värmland som tillhör stödområde 3, men som med hänsyn till produktionskostnader och avkastningsnivåer borde tillhöra stödområde 2, är stödet otillräckligt för att motivera fortsatt jordbruksdrift under normalförhållanden.

Skapa bättre förutsättningar för bibehållen produktion

Stödet till jordbruket i skogslänen har haft en effekt inom de områden som är placerade i det stödområde som motiveras av bygdens produktions- och kostnadsnivå. Effekten har varit den avsedda när det gäller företag utan behov av större ny- eller återinvesteringar bibehålla produktionen.

Mjolkproduktionen

Förutsättning för fortsatt jordbruksdrift och öppethållande av många ur landskapssynpunkt värdefulla marker är att animalieproduktionen kan behållas i skogs- och mellanbygder.

Antalet mjölkleverantörer har i Värmland minskat med närmare 10% såväl 1985/86 som 1986/87. Över hälften av mjölkleverantörerna är 56 år eller äldre och dessa svarar för 1/3 av länets totala mjölkproduktion.

Vi vet att många yngre som kan väntas överta jordbruket hellre söker förvärvsarbete utanför jordbruket än fortsätter med djurhållning som ger sämre ekonomi och större bundenhet. För att bibehålla förutsättningarna för fortsatt mejeridrift krävs att nuvarande kvottilldelning för mjölkproduktion stannar inom länet.

Inom tvåprissystemets ram beslöts att exportfinansieringsbidraget på mjölk maximeras till 10 öre/liter inom stödområdena 1 och 2. Mot bakgrund av behovet att bibehålla mjölkinvägda kvantiteter inom hela området bör

begränsningen av exportfinansieringsbidraget utökas att omfatta även stödområde 3 och 4.

Mot. 1986/87
Jo176

Köttproduktion lämpligt alternativ för kombinationsföretag i Värmland

Produktionsbegränsningen beträffande kött har medfört att viss brist kan förväntas i landet redan 1988.

Eftersom lönsamhet knappast kan påräknas för enbart spannmålsodling i stora delar av länet och vi väl kan hävda oss beträffande vallproduktion borde en utökad köttproduktion vara av intresse. Även om lönsamheten inte är god, möjliggör en ökad köttproduktion att en del nedläggningshotade marker hålls öppna. Tyvärr visar senaste årens utveckling särskilt i norra länsdelarna en fortgående minskning såväl av antal djur som antal djurhållare. Ökad stimulans är nödvändig för att bryta trenden. Av propositionen framgår att särskilda insatser riktas till uppbyggnad av kombinationsföretag. Vi utgår från att även en bibehållen och/eller utveckling av kombinationen animalieproduktion/spannmålsodling/skogsbruk kommer i åtnjutande av dessa bidrag.

Alternativa grödor

Tekniskt och biologiskt torde goda förutsättningar finnas för åkerbruksbaserade grödor för andra ändamål än livsmedel. Försök påbörjas under 1987 dels med energiskog (Karlstadstrakten), dels med fiberproduktion för industrin (Sunne). För närvarande synes ekonomiska förutsättningar saknas, men fortsatt forskning och utveckling kan ge ökade möjligheter i framtiden. Allmänt tvingas vi konstatera att jordbruksnäringen inte har ekonomiska förutsättningar att själv svara för utvecklings- och industrikostnader för alternativ produktion.

Stödet till potatisodling inom norra stödområdet bör utökas

Lantbruksnämnden anför i sitt yttrande över åtgärdsprogrammet:

Med hänsyn till de begränsade odlingsförutsättningarna (små brukningsenheter, mindre fält etc.) och den betydelse som potatisodlingen har för vissa brukningsenheter, bör stöd för denna odling utgå även i Värmlands län. Undantag bör dock göras för områdena längs Vänern där förhållandena är betydligt gynnsammare. Här ligger också huvuddelen av odlingen. Den totala potatisodlingen på enheter med mer än 0,5 ha potatis omfattar drygt 800 ha.

Vi instämmer i lantbruksnämndens bedömning och förslag.

Kombinationsföretag kräver ett differentierat näringsliv

Huvuddelen av jordbrukarna har i större delen av länet sin huvudsakliga inkomst från annan verksamhet, i regel skogsbruk eller anställning i annan

verksamhet. Samhällsutvecklingen har formats så att åtminstone yngre personer i regel ställer krav och förutsätter att båda i ett äktenskap eller samborhållande skall ha möjlighet till förvärvsarbete om det egna företaget inte ger nödvändig inkomst. Det innebär att utvecklingen av jordbruket i hög grad blir beroende av de möjligheter till kompletterande sysselsättning som övrigt näringsliv kan erbjuda. Ett väl utvecklat näringsliv kan utöver tjänstetillfällen erbjuda större möjligheter för enskilda initiativ att utnyttja nischer som kan uppkomma genom att på olika sätt nyttja de resurser familjen har. Det kan ske genom specialodlingar, nyttjande av speciella försäljningsmöjligheter, erbjudanden om servicetjänster osv. Vi finner det därför angeläget att jordbruket och dess utövare ses som värdefulla och användbara faktorer i en landsbygdsutveckling och inte enbart som redskap för livsmedelsproduktion. I dag är i regel ett intensivt jordbruk ett villkor för bonden att försörja sig. I den mån jordbruket når bättre lönsamhet torde jordbruket få större möjlighet att leva upp till många av de miljökrav som i dag ställs på näringen.

Mot. 1986/87

Jo176

”Starta eget-bidrag”

I propositionen föreslås att ett ”starta eget-bidrag” införs för jordbrukare i Norrland. Vi utgår från att denna bidragsform även kommer Värmland till del. Där utöver anser vi att finansieringen av stödet inte bör belasta stödinsatserna för jordbruket i Norrland m. fl. områden. Bidraget är en del i de arbetsmarknadspolitiska stödinsatserna och bör därför finansieras av dessa medel.

Övrigt

Åtgärdsprogrammet ger inte den helhetssyn på skogslänens problematik som förväntats. Det bör vidare noteras att åtgärder för att underlätta generationsskiften inte berörs trots att frågan om generationsskiften och investeringar är ödesfrågor för stora delar av jordbruket i skogslänen. Kommer inte generationsskiften och nyinvesteringar i gång kommer allt jordbruk att läggas ned i betydande delar av länet och förutsättningarna att behålla boendet i bygden minskar. Medelstilldelningen i åtgärdsförslaget 33 milj. kr./år är otillräckligt, särskilt med tanke på gjorda neddragningar under senare år av det regionala rationaliseringsstödet. Vi noterar att Värmland vid tidigare fördelningar ofta satts på undantag och inte erhållit vad såväl vi som länsmyndigheterna ansett vara skäligt och rättvist.

Hemställan

Mot. 1986/87

Jo176

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställs
att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna
vad som i motionen anförts om stöd till jordbruket i Värmlands län.

Stockholm den 11 maj 1987

Bertil Jonasson (c)

Göthe Knutson, (m)

Björn Samuelson (vpk)

Jan Hyttring (c)

Gullan Lindblad (m)

Karl-Erik Eriksson (fp)